

המאבק רק התחיל

דבריו של הרב יגאל לוינשטיין, ראש המכינה הקדם-צבאית בעלי, שכינה את הקהילה הלהט"בית "סוטים", קרא לזרם הרפורמי היהודי "זרם בנצרות" ויצא נגד המגמה "המסוכנת" של הכרת השונה והאחר – אינם מקריים. הם לא רק מביעים התנגדות ערה כית למתרחש בצבא אלא גם מהלך פוליטי שנועד לאותת לרמטכ"ל ולקצין חינוך ראשי כי וינשטיין ורבנים מרכזיים אחרים בציונות הדתית אינם מתכוונים לוותר בקלות על ההשפעה הרבה ועמדות הכוח בעיצוב אורח החיים והערכים של חיילי צה"ל.

החוקר פרופ' יגיל לוי משתמש במושג "תיאוקרטיזציה של הצבא" כדי לתאר את ההשפעה שיש לרבני הציונות הדתית, חלקם ראשי מכינות וחלקם ראשי ישיבות הסדר, על צה"ל. הכוונה היא לתופעה של דחיקת סמכות המדינה וחוקיה על ידי סמכויות הלכתיות וחוקי הדת. בעיני רבנים כלוינשטיין הלגיטימציה של חוקי המדינה מוגבלת ובהכרעה בין חוקיה לבין חוקי ההלכה הדתית, כפי שהוא ועמיתיו מפרשים אותם, חוקי ההלכה גוברים.

לתפיסה זו שותף גם הרבצ"ר המיועז, אייל קרים, החולק עם לוינשטיין עמדות דומות בענייני נשים ולהט"בים ובכל הקשור לדיני מלחמה הלכתיים, המצדיקים לדעתם מעשים כמו הריגת פצועים ואזרחים חפים מפשע. מעשים המוגדרים לפי דיני המשפט הבינלאומי כפשעי מלחמה ומהווים הפרה של חוקי הצבא והמדינה.

תהליך זה של הכפפת אורח החיים של חיילים לעקרונות דתיים מאופייין, לדעת לוי, לא רק בניסיונות ללחוץ על הצבא ליישם ערכים ופרקטיקות דתיות אלא גם בהשפעה על המתרחש בו באמצעות השתלטות הדרגתית על עמדות כוח בתוכו. שותפו של הרב לוינשטיין להקמת המכינה בעלי ומנהיג המכינות הדתיות הקדם-צבאיות, הרב אלי סדן, שזכה השנה בפרס ישראל, שאמנם הסתייג מדברי לוינשטיין, אמר בעבר: "צריך להיכנס לכל המערכות – הצבא, השב"כ, המערכות המשפטיות כדי לעצב את המדינה האידיאלית". דברים ברוח דומה אמר בכנס הרב שלמה אבינר: "הצבא שלי – נו קדוש... בפנים יש כמה שינויים לפעמים לא טובים, הם לא יצליחו. לא להירדם בשמירה, אבל לדעת שאנחנו הולכים ומנצחים".

"השינויים הלא טובים" כוללים לא רק הזמנת "סוטים" להרצות בבסיס הדרכה של קצינים או צפייה של חיילים במחנות תבוסתניים ובפריצות בתיאטרון, אלא בעיקר במה שהם תופסים כדחיקה ונגיסה בהשפעתם על המתרחש בצבא – צעדים כהוצאת ענף תודעה יהודית מידי הרבנות הצבאית על ידי הרמטכ"ל ומדיניותו של קצין חינוך ראשי הרואה בחינוך לפלורליזם דתי, סובלנות והכרת האחר והשונה ערה כים ראויים שיש להנחיל לחיילים.

את מלחמת התרבות בין חוקי המדינה לחוקי ההלכה יש לראות בהקשר מדאיג נוסף: לוינשטיין, ורבנים נוספים המביעים עמדות דומות, משתייכים לזרם החרדי"לי ההולך ומתחזק בציונות הדתית – זרם העוין את רוח ההשכלה הכללית ואת ערכי הדמוקרטיה ומדגיש תפיסה דתית פונדמנטליסטית לצד אידיאולוגיה לאומנית. זרם זה מתעצם במערכת החינוך הממלכתית-דתית בשנים האחרונות. כפי שציין שמואל שטח, מנכ"ל תנועת "נאמני תורה ועבודה", התופעה באה ליידי ביטוי בעלייה במספרם של תלמודי התורה הציוניים, שהם מסגרות ייחודיות לחינוך יסודי לבנים.

במסגרות אלה, שהן בעצם בתי ספר פרטיים במימון המדינה, קיימים תגבור משמעותי של לימודי קודש על חשבון לימודי חול, הפרדה בין בנים לבנות ומנגנוני קבלה סלקטיביים המפלים תלמידים משכבות מוחלשות, חלק גדול מהם מזרחים. חלק מבוגרי בתי הספר הללו יגיעו בעתיד למכינות הקדם-צבאיות וישיבות ההסדר הממומנות בכספי המדינה שרבנים כלוינשטיין החותרים תחתיה עומדים בראשן.

מלחמת התרבות לא עומדת לשכוך בשנים הקרובות, והמאבק על פלורליזם, שוויון מיני ומגדרי, צדק חברתי ודמוקרטיה רק ילך ויחריף – בצבא ומחוצה לו. ■

© כל הזכויות שמורות לידיעות אחרונות בע"מ

אין להעתיק, להפיץ, לשכפל, לצלם, לתרגם, לאחסן במאגרי מידע, לשדר בדרך כלשהי (בכתב, בדפוס או במדיה אחרת) – ובכל אמצעי אלקטרוני, אופטי, מכני או אחר – חלק כלשהו של העיתון (לרבות טקסט, איורים, צילומים, תמונות, מפות, גרפיקה) הן בגרסה טקסטואלית והן בדפים מעוצבים, לרבות באמצעות הקלטה והקלדה, ללא אישור מפורש בכתב מהמוציאה לאור, ידיעות אחרונות בע"מ